

REDACȚIA

Deák Ferencz-utca nrul 20.

ABONAMENTUL

Pe un an 20 cor.

Pe jumătate an .. 10 "

Pe 1 lună 2 "

N-rii de Duminecă pe an 4

coroane.

Pentru România și America

10 coroane.

Pentru România și străinătate

numeri de zi pe an 40 franci.

TRIBUNA

ADMINISTRAȚIA

Deák Ferencz-utca nrul 20.

INSERȚIUNILE

de un șir garmond: prima
dată 14 bani; a doua oară
12 bani; a treia oară 8 bani
de fiecare publicațiune.Manuscripte nu se
inapoiază.

Telefon oraș și comitat 502.

Cuvinte și argumente.

De Ioan Slavici.

III.

Dacă e adevărat, că pacinica conviețuire în regatul ungar nu se poate asigura decât dându-li-se tuturor drepturi egale, Românii cu nici un preț nu pot primi restricțiunea, ca drept de alegător să aibă numai ceice știu să scrie și să citească.

Aceasta însă nu, cum mulți vor fi dând cu socoteală, pentru că între dânșii sunt mulți ceice nu știu să scrie și să citească, ci pentru că e și absurd, și nedrept, să ceri tributul de sânge și cel de avut dela toți cetățenii, iar dreptul de alegător să-l dai numai unora dintre dânșii, și nu ar fi «universal» un asemenea sufragiu, prin care ar fi despoiate de drepturi masse mari de cetățeni, care dau regimente întregi pentru oștire și sporesc prin munca lor cu multe milioane bogățiile țării.

Pornită dintr'un gând rău, o asemenea soluțiune numai rele din ce în ce mai mari ar putea să nască.

Sar asigură, înaintea de a face o mare parte a țării înțărind hotărâtoare și minorităților înăntându-se fără cauză binecuvântată majoritățile.

Dacă drept de alegător au numai ceice știu să scrie și să citească, cercurile electorale nu pot să fie decât foarte inegale. Prin orașe și prin satele mai adunate, unde instrucțiunea e lesnicioasă și efină, un deputat se va alege pentru o poporațiune de câteva zeci de mii, iar în părțile mai muntoase ale țării, unde, satele fiind risipite, instrucțiunea e anevoioasă și costisitoare, puținii, care știu să scrie și să citească, ar alege pentru sute de mii de suflete un deputat.

Nedreptatea aceasta ar crește apoi după ce se va fi sporit numărul celor ce știu să scrie și să citească. Ceice de azi înainte vor fi învățați a scrie și a ceti vor câștiga fără îndoială dreptul de alegător, dar îl vor exercita tot în cercul, în care se află. Dacă dar azi 10.000 alegători dau un deputat pentru 150.000 ori 200.000 suflete, peste câțva timp 15.000,—20.000 ori 30.000 de alegători vor da un deputat pentru aceeași poporațiune.

Nu e nimeni vinovat de a nu fi avut în copilăria sa ocaziune de a învăța carte, și ființa omenească se revoltă în fața nedreptății ce s'ar face, dacă oamenii nevinovați ar fi despoiați fără de nici o vină de drepturi. Prin o asemenea lege s'ar stârni deci uri neîmpăcate, care n'ar putea să ducă decât la desființarea statului ungar.

Unul singur ar fi gândul, pe care la mare nevoie și de dragul bunei păci ar putea să-l primească și Românii: ca toți să-l aibă dreptul de alegător, dar să-l poată exercita numai cei ce știu să scrie și să citească.

În cazul acesta împărțirea cercurilor electorale se face cu dreptate după numărul populațiunii, puținii, care azi scriu și cetească aleg pentru toți și cei ce țin să-și poată exercita dreptul n'au decât să-și dea silința de a învăța să scrie și să cetească, ceea ce e cu putință.

E învederat, că nici prin aceasta nu e înlăturată nedreptatea ce li-se poate face minorităților.

Ori și cât ne-am sbuciumă, dacă dorim în toată sinceritatea pacea și buna înțelegere, earăși și earăși suntem ispitiți de gândul, că cestiunea naționalităților nu poate să fie rezolvată decât cum s'a rezolvat în cele din urmă cestiunea confesiunilor.

Timp de o sută și cincizeci de ani s'a sbuciumat societatea apuseană până ce a ajuns la pacea de Westfalia, care a pus capăt luptelor confesionale.

Noi, care avem și mai multă cultură, și mai multe experiențe, am putea să ajungem și fără un războiu de treizeci de ani la convingerea, că pace adevărată și statornică nu are să fie decât după ce ne vom fi învoit cu toții, ca alegerea să se facă după naționalități.

Cum curios gândul acesta: adevărul e însă, că și azi tot după naționalități se fac alegerile, dar cu multe sbuciumări, adese-ori chiar cu vărsări de sânge și totdeauna unul dintre neamuri se socotește nedreptățit și inimile rămân pline de amărăciuni împărțite de popoară întregi.

Una sunt luptele dintre Români și Români, Maghiari și Maghiari, Nemți și Nemți, ori Sârbi și Sârbi și cu totul alta luptele dintre Maghiari și Români ori Sași și Români: pe aceste are să le înlătore cel ce vrea pacea adevărată și statornică, iar acestea nu vor încetă câtă vreme alegerea nu se face după naționalități.

Românii dela Viena. Colonia română dela Viena nu scapă un singur pri-lej pentru a dovedi nemărginita sa dragoste de neam și solitudinea cea mai laudabilă pentru cauza națională. Despre cea mai nouă faptă a fraților nostri din Viena primim următoarea telegramă:

«Colonia română din Viena luând cunoștință cu durere și indignare despre atrocitățile bandiților greci asupra Românilor macedoneni, a hotărât să întrevină pe lângă deputații români din Austria și Ungaria și direct la Goluchowsky spre a cere satisfacție dela guvernul grecesc, adevăratul și cel mai de căpetenie vinovat și responsabil pentru odioasele omoruri și barbarii. M. Popovici.»

Este o mângâiere pentru noi toți, când vedem interesul coloniei române vieneze pentru chestiile naționale.

„Modus vivendi“.

— Răspuns ziarului «Secolul». —

De Ioan Russu-Șirianu.

În numărul său dela 2/15 Maiu «Secolul» din București publică o lungă și de altfel cald scrisă corespondență vieneză (întitulată «Modus vivendi pentru Românii din Ungaria») în care se zice:

«Singur am fost în toată presa românească, care am prevestit înainte de un an deja, că la urma urmelor, dacă șovinismul maghiar va fi statornic, Viena va fi îngenunchiată înaintea lui. Singur am fost, care în coloanele acestui ziar, mi-am ridicat glasul în contra aplecărilor unora și a altora de a prestă Vienei, vr'un serviciu înainte de a câștiga garanții sigure, că Românii nu vor fi seduși și apoi lăsați fără sprijin în lupta lor pentru existență.

«La început au și fost în prevalență opiniunile, cari au urmat deviza dată din «Secolul», ca Românii din Ungaria să lupte numai pentru ei și să năzuiască a profita de conflicul Ungurilor cu Coroana neprestând ajutor nici unui partid până ce nu vor obține dela vr'unul dintre ele, deși nu recunoașterea tuturor drepturilor călcaute, cel puțin totuși un «modus vivendi» ca să fie cu puțință pentru noi de a ne afirmă.

«Mai târziu însă la stăruințele dlui Ioan Russu Șirianu deputat dietal, dispozițiunile în partidul

«dispozițiunile în partidul național s'au schimbat în favorul Curții din Viena» și Mitropolitii din clerul român de ambele confesiuni românești au intervenit fără sgomot la popor ca acela să dea soldați și să se prezinte la recrutare.

«Urmarea acestei interveniri a fost, că în comitatele locuite de Români, rezistența pasivă a maghiarimei n'a putut izbuti și în ciuda conferinței vice-spanilor din Ardeal în care s'a decis unanim rezistența pasivă, neplătirea dării și nerecruțarea soldaților, totuși a izbutit guvernul lui Fejérváry a menține ordine și a guvernă liniștit. Întreaga pressă jidano-maghiară a retăcut acest fapt istoric care a mai prelungit viața guvernului cu câteva luni.»

Cu alte cuvinte: guvernului Fejérváry stăruințele mele i-ar mai fi dat câteva luni de viață, căci — așa prezintă «Secolul» lucrurile — numai după intervenirea mea «dispozițiunile în partidul național s'au schimbat în favorul Curții din Viena» și Mitropolitii din clerul român de ambele confesiuni românești au intervenit fără sgomot la popor ca acela să dea soldați și să se prezinte la recrutare.

Ori cât ar fi de măgulitor că mi-se atribue atâta importanță și putere, trebuie să resping întregă această afirmație. Nici eu, nici alt luptător național singur nu e în stare a determina atitudinea politică a partidului național român, reprezentantul autorizat al însuși poporului român din statul ungar.

Iată de ce: noi, deputații aleși în anul 1905, atât în Dietă cât și în afară de Dietă nici unul n'am făcut decât politica partidului național, solidari și în perfectă înțelegere cu alegătorii nostri. Special, cât mă privește, despre conflictul dintre Coroană și partidul kossuthist, în adunarea dela Chișineu m'am rostit în mijlocul aprobării alegătorilor și cel care a propus să ni-se voteze mulțumire și încredere pentru atitudinea noastră

a fost însuși M. Veliciu, naționalist încercat și venerat, șeful comitatului nostru.

Liber este însă a crede «Secolul» că noi toți am greșit și că nu trebuia să îndemnăm pe țaranii Români să plătească dare și să între de bunăvoie la oștire.

Greșește însă când pentru această politică a noastră ne reprezintă ca pedepsii din partea — alegătorilor Români.

Scrie anume:

«Acel Russu Șirianu, care a pledat pentru alianța cu Viena, n'a ajuns la vre-un mandat în nici un cerc elector. l. românesc. Așa sunt răsplătiți cei ce se jertesc puterilor iadului. Și dintre acești 40 deputați naționaliști, Sașii au făcut alianță deja cu ungurii în contra Românilor tocmai ca în anul 1867.»

N'am candidat decât într'un singur cerc: al Chișineului, unde aproape jumătate dintre alegători sunt Unguri, deci cel mai greu cerc, dar cu mândrie pot să amintesc tot'dauna, că 95% dintre Români m'au onorat cu voturile lor și dacă s'au găsit câțiva, în Socodor și Cinteiu, cari ni-au spart rândurile, au făcut-o — o știm cu siguranță — nu pentru că i-am îndemnat astă-toamnă să plătească dare, ci pentru că s'au lăsat ei înșiși mituiți de partidul kossuthist... Și așa însă steagul național a fost biruit numai în urma cunoscutelor abuzuri.

(«Din satele ungurești și pe morți și pe cei duși în America i-au pus să voteze împotriva noastră», se jeluia zilele acestea un țaran).

Cei aleși însă — și s'au ales numai în comitatul nostru patru Români — fac tot politica pe care am făcut-o noi, cei-ce am îndemnat poporul să între la oștire și să plătească dare.

Dar, în sfârșit, haid să zicem că am fi vrut să facem altă politică: să nu servim Vienei (deși noi n'am căutat de cât să ușurăm soarta poporului nostru!) ci să căutăm a ne apropia de coaliție, a negocia un «modus vivendi» cu Apponyi și Kossuth!

Nu știe oare corespondentul ziarului «Secolul» că însăși coaliția, chiar dela început, ni-a tăiat orice nădejde în privința asta, căci a refuzat până și să ne recunoască legalitatea de a figura ca partid. Și încă atunci nu erau la putere cei din coaliție. Acum, că au ajuns ministri, iată ce spun prin organul lor («Budapesti Hirlap» dela 16 Mai) dnii Apponyi și Kossuth:

«Cu atât mai puțin putem da loc naționalităților în comisii, cu cât prin asta nu mai am alimenta puterea și stăruințele lor speciale naționale.

»Și anul trecut am avut această atitudine și n'avem nici un motiv ca să facem altfel acum. Să poftescă naționalitățile să între în vre-unul dintre partidele ce stau pe bază națională și noi cu plăcere și cu toată prevenirea le vom face loc în comisii. Do vadă despre asta e gruparea deputaților sași cari intrând în partidul constituțional, iau parte la lucrările comisiunilor. Să poftescă naționalitățile a urmă această pildă. Să stea separat și așa n'are nici o șintă și nici o îndreptățire, ba organizarea lor

în partid separat o consider hotărât de anti-patriotică, și așa o consideră orice Maghiar și toți bărbații politici maghiari.»

Intrebăm acum pe frații dela «Secolul»: ar fi avut ori are senz să căutăm un «modus vivendi» cu asemeni bărbați ori partide politice?

Ori crede «Secolul» că e bine să facem cum au făcut Sașii: să intrăm în vre-un partid maghiar renunțând la numele și existența noastră de partid național român, rămânând un grup între kossuthiști ori celelalte partide alcătuite pe baze naționale maghiare? (E de observat, că «Budapesti Hirlap» ne-ar vedea bucuros numai în partidele cu «baze naționale», între socialiști ni-ar zice că suntem Vântură-țară, oameni fără căpătăiu ori vagabonzi!)

De altminteri însuși corespondentul din «Secolul» scrie:

«Singurul lor ideal e și azi maghiarizarea armatei, a școalelor și a bisericei. Înlinderea dreptului electoral va aduce pentru români decepțiuni ne mai pomenite. Aici să știe bine, că legea electorală numai pentru Unguri va fi avanta-gioasă, că va favoriza elementul rural, va preferi clasa de negustori și industriași în detrimentul elementului agricol.

«Nu va mai putea să fie ales candidatul, care agită în contra caracterului național maghiar al statului, sau a averii private sau a religiunii. Dintre Unguri vor eși elementele alegătoare în cea mai mare majoritate; tot ei vor fi preferii la candidări. Cercurile electorale între Români vor fi mai puține decât sunt astăzi, împărțite mai echitabil, dar de o mărime colosală. Nu se va pretinde să știe cineva a ceti și a scrie dar cenzul se va menține și mai departe, votarea va fi secretă și egală și după notariate.

«Coaliția nu va mai fi și independenții ajunși iarăși în majoritate vor statifica școalele și se va începe lupta pentru secularizarea bunurilor bisericești. Toate li-sa vor tolera, rămai să nu se atingă de unitatea armatei imperiale.

»Aici ne face șovinismul să ajungem și pentru a putea mântui, ce se poate încă scăpa, nu e alt mijloc, de cât a căuta cu șovinismul nu o pace statornică ori vecinică, ce e absurditate, ci un modus vivendi temporal de o durată mai lungă.

Ei bine: dacă așa e hotărâtă soarta noastră, dacă «puterile iadului» s'au ridicat împotriva noastră, care ar fi înțelesul unei alte atitudini de cât cea pe care am avut-o?

Așa: luptând împotriva partidelor cari și de altfel au decis perirea noastră, cădem ca niște eroi, fără a fi renunțat la ceva; pe când umblând după «modus vivendi» ni s'ar fi cerut să abdicăm la multe, întâiu de toate la îndreptățirea de existență a noastră.

Asigurăm pe mult știutorul corespondent vienez al «Secolului» că nu e între noi unul singur care să se preteze la așa ceva!

Dar, o să ni-se zică: odată tot trebuie să căutați un «modus vivendi», altfel ce sens are intrarea în Dietă!..

Desigur! De cât pățaniile din trecutul nu tocmai îndepărtat și însăși întreaga istorie a poporului maghiar ne spune, că niciodată guvernele nu de bună voie au făcut pentru noi vre-un bine, ci silite de Coroană ori de împrejurări... De silă au renunțat kossuthistii acum la pretensiile militare, neputința îi face să nu mai stărue pentru independența de Austria, Coroana le-a octroat sufragiul universal... Vom

așteptă deci — neavând încotro — până silă împrejurărilor îi va face ca ei să caute un «modus vivendi» cinstit pe care noi îl dorim de mult.

Viitoarea opoziție.

Care va fi viitoarea opoziție din camera ungurească? Intrebarea aceasta a preocupat și preocupă adesea ziarele și opinia publică.

Timp de aproape 40 de ani cuvântul «opoziție» în limba ungurească a fost sinteza tuturor dorințelor și simpatiilor politice la unguri. A fost tot ce poate fi mai popular, iar «guvernul» și «partidul guvernamental» a fost tot ce poate fi mai urgisit, mai negru și asupritor. Cum s'au schimbat împrejurările astăzi! Opoziția, ajungând la guvern, azi se laudă cu simpatiile întregii țări, ea pretinde a fi adevărata reprezentantă a națiunii. Dar opoziția din viitor? Care-i opoziția? — se vor fi întrebat mulți unguri.

Cine îndrăznește să se mai puie cu un astfel de guvern?

Intr'adevăr, rolul de opozant va fi după toate semnele în viitorul parlament pe cât se poate de ingrat și de urgisit și antipatic în așa zisa opinie publică din țară.

Având în fața sa pe un guvern sprijinit de o majoritate zdrobitoare, luptând cu o presă nefavorabilă, singură și părăsită, se pare că rolul opoziției viitoare va fi nu numai ingrat, dar și foarte anevoios la început.

Dar care va fi opoziția aceasta? Cari vor fi elementele ce o vor sprijini, care va fi într'un cuvânt puterea ei? Aici este o mare greșală a opiniei publice ungurești. Deși ea începe să înțeleagă că cuvântul atât de des întrebuințat despre agitatorii naționaliști fără rădăcini în popor a fost numai o frază mângâietoare pentru Unguri, totuși puterea naționalităților și a viitoarei opoziții este încă taxată prea puțin și slabă. Căci după toate presemnele de acuma, naționalitățile vor găsi în curând doi aliați prețioși: pe socialiști și pe Croați. Desvoltarea lucrurilor arată că drumurile acestor partide merg în direcție convergentă, se apropie și se vor uni în curând. Nu avem încă nici un fapt concret care ar dovedi aceasta, dar atâtea semne și indicii grăiesc pentru această unire.

Mai întâiu să vedem raportul dintre naționalități și socialiști. Sunt puncte ce ne despart și altele ce ne împreună. Dar să poate spune în general, că toate punctele ce ne despart sunt foarte depărtate, iar toate ce ne apropie sunt de o actualitate arzătoare. Reformele financiare și sociale, ca darea progresivă, bucătățirea moșilor de mână moartă, reducerea timpului de serviciu militar, combaterea atâtor rele și abuzuri administrative, dar mai presus de toate reforma electorală sunt atâtea puncte, cari în mod poruncitor ne apropie pe unii de alții.

Sufragiul universal, cel cinstit și adevărat este scopul amânduror partide. Cauza acestei

HARTMANN JÁNOS

ARAD

Strada Rákóczi Nr. 15.

Atelier de mase de biliard, cheiuri, plumbi și alte lucruri pentru cafenele

Studiile de specialitate mi le-am câștigat în cea mai mare și bună fabrică din Paris. Mese de biliard le blanez în ori ce blană fără nici o lipire, pe cari apoi plumbii nu sar. La invitare merg ori și unde și în provincie, ducând pănură de a mea. Pentru lucrurile cumpărate din atelierul meu mai ales pentru cheiuri, iau re spundere un an de zile.

Pe lângă prețuri moderate vând și cumpăr plumbi folosite.

Pentru serviciu prompt și bun iau garanță.

Cheiuri făcute după modelul francez în ori ce mărime dela cor. 2—100. Mese de biliard vechi le transform în noue și le schimb.

comunități de interese este faptul că amândouă partidele, socialiști și naționalități, se sprijinesc mai cu seamă pe masele mari ale poporului de jos. Noi nu avem de loc sau aproape de loc în sinul partidului nostru mari moșieri sau mari capitaliști a căror interes s'ar ciocni cu interesele socialiștilor. Dimpotrivă interesele membrilor partidului nostru, care se razimă mai cu seamă pe țărâtime, sunt foarte apropiate de ale socialiștilor, cultivarea lor este o chestiune vitală pentru toată ființarea partidului nostru.

Cari sunt punctele ce ne despărțesc de socialiști? Punctul cel mai principal este idealul social, desființarea dreptului de proprietate, socializarea mijloacelor de producție etc., va deveni actual poate peste 20—30 de ani. Cum ar putea el să se pună în discuție astăzi când nici în țările unde socialismul este în faza cea mai înaintată, în Germania și Franța nu se discută serios de acestea?

Dacă alianța cu socialiștii este probabilă și pregătită prin singulare fapte (ca tonul de simpatie pentru naționalități în presa socialistă, alegerea dela Arad etc.) cum stăm cu croații? Reproduc aici în sprijinul afirmării mele următoarea notiță din «Agramer Zeitung»:

Din Ungaria i se scrie lui «Information» (probabil o corespondență litografiată din Agram):

Dezastrul partidului guvernamental așa zis croat în realitate autocrat, este un *pendant* și o urmare a partidului liberal din Ungaria. Era liberală a lui Khuen în Croația a trecut, precum a trecut și era lui Széll și Tisza în Ungaria. Dacă se va realiza sufragiul universal și în Croația, atunci reprezentanța poporului cu adevărat croată va fi atât de tare încât va face în parlament împreună cu reprezentanții naționalităților nemaghiare o cetăție (Böllwerk) puternică împotriva sistemului pur maghiar al lui Wekerle. Se cere însă ca naționalitățile nemaghiare în Ungaria să realizeze prin sufragiul universal un număr și mai mare de reprezentanți în parlament decât au obținut în mod îmbucurător la alegerile acestea. Să observă de acum încă cum Apponyi umblă să câștige grațiile naționalităților, pentru a le face prietene ideii naționale ungurești, și să cunoaște cum guvernul unguresc caută să câștige viitoarea majoritate ungurească (poate croată?) ca majoritate guvernamentală. Croații pot dicta condițiile, și trebuie să le dicteze, mai cu seamă când va fi vorba — și va fi vorba în viitor — de a revizui și compromisul croato-unguresc.

Va să zică zădarnic se bucură coaliția: va va avea de luptat mult cu prietenii săi Croați!

Situația politică.

Budapesta, 18 Mai.

Partidul naționalităților în comisiunile camerei.

Partidele ungurești au găsit un nou prieten de a-și arăta vestita lor iubire de dreptate. Cel mai elementar principiu al uzului parlamentar față cu minorități va fi călcat în picioare. În partidele ungurești s'au hotărât a nu se da naționalităților nici un post în comisiunile camerei. Partidele ungurești nu vor să recunoască îndreptățirea partidului naționalităților. Această pildă de

nemai pomenită intoleranță este vrednică de — dar nu găsim nicăieri un exemplu, o asemănare. Căci nicăieri, în nici un parlament nu am auzit încă de a se refuza reprezentarea minorităților în comisii. În felul acesta deputații unguri își dau arama pe față. Cel din urmă credul din străinătate care până acuma a crezut în minciunile aventurierilor și panglicarilor mișei veniți din Budapesta despre toleranța ungurească se va încredința că într'adevăr cea din urmă umbră de dreptate, de echitate s'a stâns (dacă a ars vre-o dată) în inima politicienilor unguri. Nu găsim nici în Duma rusească un astfel de exemplu de nedreptate.

Partidele ungurești și-au spus verdictul asupra lor înșile. Ele și-au dat singure certificatele de lipsă de cultură europeană.

Din străinătate.

Deschiderea Dumei. Duma a luat în discuție propunerea prezentată de deputatul Rodicev de a se trimite împăratului o adresă de răspuns la discursul Tronului și să se aleagă o comisiune compusă din 33 de membri, care să redacteze adresa, care va trebui să cuprindă o declarație asupra necesităților absolute ale poporului și asupra necesității de a se amnistia cei arestați pe nedrept.

Oratorul zice, că propunerea de amnistie nu constituie un proiect pe lege, de oare-ce grațierea este o prerogativă a monarhului.

«Nu prezentăm un proiect de lege, zice oratorul, ci adresăm monarhului o rugăciune, care este expresiunea întregului popor și nu aș vroi ca această dorință să devină o nevoie. În timpul campaniei electorale, mai târziu și apoi aci am auzit rostindu-se cuvântul de amnistie. Rusia este o țară, unde juriscunzulții pretind că nu există pedeapsa cu moarte și totuși în luna lui Aprilie numai s'au făcut 99 de executări. Umbrele sângerânde ale celor executați apar aci și pentru ca să putem lucra în liniște trebuie să le înlăturăm. (Aplauze). În momentul în care țara este neliniștită, iertarea este necesară și ea trebuie să fie generală. Iertarea constituie sigiliul unirei poporului cu Țarul».

Bandiții g.eci. Din Constantinopol se vestește, că o bandă grecească, compusă din 200 de oameni, a atacat Sâmbătă zece familii românești, care pleaseră din Grebena pentru a se duce la Avdelimtziaz, vilaetul Monastir. 18 soldați din escorta Românilor au fost uciși și 12 dezarmați apoi liberați de către bandiți. Ofițerul, care comandă escorta, a fost rănit. Numărul Românilor nu se cunoaște încă.

Telegrame.

Petesburg, 18 Maiu. Consiliul de ministrii a hotărât să dea amnestia cerută de Duma. *Amnestia se va estinde asupra a 24.000 de condamnați, și se va aduce la cunoștință în 19 Maiu v., ziua nașterii Țarului.*

D'ALE ALEGERILOR.

Din cercul Dicio St. Martin. Multe s'au scris și multe s'au și întâmplat cu prilejul alegerilor dietale; am cetit rapoarte unde alegătorii s'au purtat demn și vrednici de numele care-l

poartă, am cetit rapoarte unde se înșiră cu ironie și justă indignare numele acelora, cari de dragul papricașului ori argintului lui Iuda și-au părăsit neamul și înaintea urnei și-au dat de gol slăbiciunea sufletelor lor! Inșă rapoarte despre alegeri, la cari să se fi întâmplat lucruri, ca la noi în cercul Dicio Sent Martin, încă până acum nu am cetit; — la noi s'a întâmplat o anomalie, anume candidatul nostru ne-a părăsit în momentul, când toți Români din cerc cu trup și suflet au fost gata să-și dea și ei odată votul pentru candidatul român — și-a dat abdicarea, făcându-ne de țintă de bațjocură pentru nobilii nostri connaționali maghiari, al cărora candidat învingător și ales prin aclamațiuni în vorbirea sa de mulțamită a blasfemizat procedura Românilor, zicând că «az oláhok beakarták «Kormossal» kormosítani a meggyet». (Aluziune la numele candidatului nostru). Nici nu mi-ași muia penelul în cerneală, adânc simțind blama și rușinea ce ne-a ajuns prin procedura candidatului nostru — a dlui Emil Kormos Alexandrescu; — de ce să mai dau în vileag năcazurile noastre — dacă dsa, bagsamă ca răspuns la raportul sec și imparțial, publicat în «Gazeta Transilvaniei», nu s'ar sili să se spele de greșelile făcute de el și nu ar probă de a-și rectifică procedura dsale necvalificabilă, provocându-se la mine, ca la martor (vezi nrul 95/1906 al «Gazetei» sub titlul «întâmpinare») — Inșă omnes res habent principium.

În 18 Aprilie 1906 s'au întrunit conducătorii nostri din comitatul Târnavei mici la o conferință, unde s'au hotărât, că pe 25 April a. c. să se cheme o adunare generală a alegătorilor Români din ambele cercuri electorale ale comitatului, pentru a se consfătuți asupra țintei, ce au să ieie Români față de alegerile dietale, puse la ordinea zilei. În 23 April 1906 dl Kormos ne-a chemat din orașul Maros Vásarhely la telefon și s'a îmbiat ca să-l candidăm de deputat cu program național român în oare care cerc electoral din comitat, cu toate că i s'a declarat atunci momentan telefonic, că reușita nu e sigură și că scopul nostru de astă dată e singur școlarizarea și disciplinarea poporului și scuturarea lui din letargie, în care atâta ani de a rândul a zăcut; Domnia sa încă atunci telefonic a declarat, că el să supune și unei căderi cinstite, numai să-l candidăm și încă înainte de candidare să vestim, că dsa va fi candidat român în oareși care cerc din comitat, ba în 24 April a și sosit în Dicio Sent Martin, unde iarăși i s'a explicat din părți competente starea lucrurilor, și el și după aceea a rămas pe lângă spusele din telefon.

În 25 April s'a ținut adunarea sus amintită; cu mare însuflețire s'au adunat un număr frumos de alegători și inteligenți din comitat și din decursul adunării s'a luat unanim hotărârea de a candida în ambele cercuri candidați cu programul partidului național român. În cercul din sus al Bălăușeriului s'a candidat dl dr. Alexandru Morariu — despre a cărui purtare s'a raportat în coloanele «Tribunei» — iar în cercul Dicio St. Martin s'a candidat dl Emil Kormos Alexandrescu proprietar din Gerbenișul de Câmpie, care încă în sânul adunării și-a și ținut vorbirea program și a și ordinar tipărirea afișurilor în limba română și germană. Iar după banchet, — carele a urmat adunării — a și plecat însoțit de mine și de dl Pantelie Ivan în cerc. Am cutreerat din 58 de comune cari formează cercul electoral al Dicio Sânt Martinului, numai 3 — zic — trei comune și anume Zsidveul — Bălcaciul și Proștea mare — sate curat săsești; — Sașii din Zsidveu au subscris din 22 de alegători 16 lista de candidare a dlui Kormos, — în Bălcaciu a adunat preotul lutheran la sosirea noastră pe alegători în școala lutherană, unde și-a ținut dl Kormos vorbirea program și ni s'a și promis sprijinul, dacă celelalte comune săsești vor vota cu dânsul și ni s'a și dat îndrumare și recomandare în scris la adresa dlui Ambrosi, mare proprietar în Proștea mare, care așa zicând trece de a fi conducătorul Sașilor din comitat. (Ce înșă

Se prescrie zilnic de număroși medici și profesori la morburî de plumâni, catarurî, tusă convulsivă, scrofulosă, influență.

Sirolin

Promovează apetitul și greutatea corpului, delătură tusa, legma, asudarea noptea.

Oferindu-i-se publicului imitații fără preț, să se ceară totdeauna: *impachetarea originală „Roche“.*

F. Hoffmann-La Roche & Co, Basel (Elveția).

„Roche“

Sa capetă prescriindu-se de medle la farmacii à 4 cor. sticla

la alegerea din Bălăușeri nu s'a prea dovedit, fiind Ambrosi de părerea, că Sașii din comitat de astădată să rămană în pasivitate, ei totuși toți s'au dus cu preoții lor în frunte și și-au dat votul pentru constituționalul baronul Horváth; dl Ambrosi — în 26 April seara sosind la dânsul ne-a denegat ajutorul, în 27 April dl Kormos în casa dlui Ambrosi, din ce motiv dlui știe, și-a dat abdicarea în scris pe cum urmează:

»Comitetului central electoral al partidului național român în Dicio-St-Martin. Subscrisul candidat de deputat dietal pentru cercul Dicio-St-Martin, văzând și personal convingându-se, că lupta electorală de astădată din lipsă de organizațiune e imposibilă a se ține, considerând, că cu conaționalii Sași nu am putut să facem un act solidar, conziderând, că timpul e prea scurt până la alegeri și prin urmare picarea ar fi sigură, am aflat de bine să-mi depun mandatul de candidat de deputat al cercului sus numit. Eu aș fi lucrat cu toată căldura mea pentru reușita cauzei și-mi pare foarte rău, că cauza nu să poate regulă, prin aceasta îmi exprim recunoștința față de alegătorii mei.

«Pe viitor ajutor, că succesul are să fie sigur prin organizațiune bună și la timpul său începută. Nagy-Ekemező la 27 Aprilie 1906. Emil Kormos Alexandrescu, m. p., candidat de deputat. Ca martori: M. Caluțiu m. p., M. Ambrosi m. p., Pantilie Ivan m. p.»

Aceasta e abdicarea dlui Kormos din cuvânt în cuvânt, apoi a plecat încă din Medieș cu trenul către casă, fără să-și mai arete fața la noi în Sânmartin, fără să-și justifice procedura înaintea comitetului central, și asta o numește Domnia-sa »retragere cinstită«. Domnia-sa nu voește să pricape, că el e de vină atunci, când Românii unanim îl candidează, cu trup cu suflet sunt gata de a-și da votul pentru dânsul și de a-i susține candidarea: aci nu e vorba de persoana lui, ci e vorba de principiu și Dsale nu i-a fost ertat să abdică, că nu dânsul s'a candidat, ci l'a candidat Românii din cerc, a căror candidare a primit-o deși a fost făcut atent, că picarea e sigură; cutreierarea comunelor săsești a fost numai o probă pentru liniștirea conștiinței noastre, că adecă toate le-am făcut pentru o eventuală reușită. Unde poți câștiga 310 voturi românești curate din inimă date, acolo picarea nu e rușinoasă și contrarii tăi sunt siliți de a te recunoaște de factor împunător, ba, fiind Sașii în pasivitate în cercul nostru față de Maghiari și Jidani încă și reușita era posibilă dacă nu sigură.

Despre aceea, că dlui ar fi declarat înaintea noastră, că dacă comitetul central vrea și mai departe să-i susțină candidatura, el o primește, nici eu nici dl Pantilie Ivan nu știm nimic, dar așa ceva nu se cuprinde nici în abdicarea Dsale reprodușă mai sus.

Mie, sincer spunând, toată procedura Domniei-sale îmi face impresia, că dlui a umblat să-și facă reclamă trăgându-ne pe noi pe sfoară: de aci rugarea, ca să-l anunțăm încă înaintea proclamării sale de candidat, de deputat precum și lucrul acesta monstru, — că, pre cum aud — după abdicarea lui și-a afișat placatele încă și prin orașul M.-Vásárhely, adecă D-Sale i-a fost preocupatiunea principală să ese prin candidarea noastră din obscuritatea, în care se află până acum, dar în momentul când ar fi fost lipsă de muncă serioasă, și-a luat catrafusele și s'a șters din jurul nostru.

Scopul și intențiunea și-a ajuns-o — așa crede dânsul — i-a fost purtat numele prin placate din comună în comună — și acum mai figurează și prin ziare.

Ca epilog al pășirei D-Sale mai amintesc, că în ziua alegerii s'a adunat vre-o 200 de alegători români în comuna Cetate-de-baltă, cari în bun rând și bine organizați au voit pentru dânsul să între în lupta electorală, și cari românește i-a mulțămît când a auzit, că și-a dat abdicarea — de Dumnezeu ca toate să se împlinescă, ce i-au poftit bieții Români în Cetatea de baltă.

Diciosănmărtin la 16 Maiu 1906.

Marian Caluțiu.

Din cercul Cocota (Orczifalva) com. Timiș. Alegătorii din Sat-Chinez, cari au votat contra candidatului național sunt:

Jiva Ungureanu, Ivan Ungureanu, Dimitrie Ungureanu, Jiva Stevin, (socrul candidatului național din cercul Ciacovei: George Breban) Cira Radu, Tima Popovici, Ilie Tananțu, Macsa Iutcin, George Panți, Macsa Dușin, jude Steva Ivanov,

Cira Ivanov, Jiva Ivanov, Nicolae Poinari, Nicolae Frujin, Ilie Viris, Nicolae Nicolin, Toma Marinca, Mița Panți, Milan Racin, Vlada Racin, Cira Ciavin, Vasa Taidac, Trifu Putin, Metru Bereneanțiu, Cira Andri, Steva Ristin, Vlasa Nicolici, Iosina Popovici, Ivan Plevosina și episcopul Todor Marcia, care până acolo a mers în tabăra națională, dar de frica unui domn a votat cu Szivák. Invățătorii Alecsandru Sandu și Streda Crăciunescu au aflat de bine să șadă acasă, deși până acuma au luat parte la toate alegerile, ba anul trecut Sandu a ținut vorbirea în limba română și a dus 60 alegători în partida liberală, iar acum, când a venit dl Sever Bocu să-și dea vorbirea program s'a ascuns și a zis, că nu-i acasă. În ascuns însă a corțeșit pentru Szivák.

Cu părere de rău trebuie să publicăm, că am văzut că nu s'au rușinat uscăturile astea să se ducă în tabăra contrară, căci afară de 2—3 cei-alții toți sunt fruntașii comunei.

Alegerea din Bocșa-română. *Stim. D-le Redactor!* Fiind ziua de 29 Aprilie o zi de mare însemnătate pentru poporul nostru românesc ziua alegerilor de deputați și din întâmplare fiind de față și eu subscrisul la alegerea din Bocșa-rom. deși nu aparțin acelu cerc, dar fiind pentru mine aceasta zi prima la care am fost de față până la finea alegerii și ca cetățean adevărat și iubitor al patriei și națiunii mele fiind adânc pătruns de cele petrecute, un dor și-o bucurie mă apasă pe inimă și mă îndemnă a vă ruga a face cunoscut întregului nostru neam cu câtă vitejie și însuflețire s'au luptat acești alegători pentru candidatul lor Brediceanu.

Deci fraților Români în întreg cuprinsul meu ce d-voastră îl cetiți astăzi în scumpa și iubita noastră foae, eu voesc a vă face cunoscut și aceea — căci să nu creadă cineva, — că eu prin cuvintele acestea voesc a face politică, eu sunt numai acela care mă bucur, când văd drepte și de asemenea iubesc dreptatea pe ori și ce cale, dar pe lângă acestea sunt și strănepotul vechiului și nemuritorului Traian, cu care nume după faptele lui sunt mândru și fălos și pe lângă aceea sunt simbure de Român, care pentru scumpa mea limbă cu care m'am crescut jertfesc și cea din urmă picătură de sânge.

Așadar fiind ziua hotărâtă a alegerii, Luni în 29 Aprilie încă cu două zile mai nainte au sosit două companii de soldați din al 43 reg. staționat în Biserica-albă, pentru a ține ordine între ambele partide.

Încă Luni des de dimineață se auzeă bubuitul treascurilor în semn că poporul să se adune spre plecare. Și mă cuprindeau fiori, lacrămile îmi ardeau obraji de bucurie văzând poporul venind din fiecare comună în frunte cu preoții și învățătorii lor. Cu inima tremurândă de bucurie priveam la ei cum merge preotul în mijlocul lor în haine falnice cu ramuri verde de stejar în mâni, cântând doina lui Bredicean.

Iți era mai mare dragul a privi la ai nostri cum ședeau în tabăra lor, ca un zid de oțal, toți tregi și curați cu traista pe umăr, setos de a duce steagul lor la isbândă.

Dar durere căci totuși s'au aflat de-ai nostri câțiva cari au votat contra candidatului nostru. Deci fraților români cari dimpreună cu mine cunoașteți păcatul cu care sunt acei ticăloși orbiți cu toți ziceți, că uitați de Dumnezeu să fie acea și blăstămați de întreg neamul românesc, cari pentru papricașul cel pregătit cu fiera amară și de veninul cel afurisit, și-au vândut viitorul cel fericit al nepoților și strănepoților lor și și-au dat votul celor străini, nu numai de națiunea noastră, ci și de dulce noastră lege creștinească.

Unii se rugau de soldați să-i lase să caute pe notari, să-i deo o țedulă ca să meargă să mănânce, dar soldații cu jandarmi îi țineau strâns de nu se mișcau din loc, până ce în sfârșit s'a îndurat Weis de rugămintele lor și trimisu-le-au vre-o două cocii pline cu desagi cu pituțe de cele cu 3 cruceri și de cărnași. Și așa durat-au până sub seară, până în sfârșit dacă au văzut cum o să fie sfârșitul, schimbându-s'au toate din veselie în întristare, cei cu pene roșii picat-au, luându-o către case, pe când ai nostri ședeau nesocotind trudă și osteneală, dar spre bucuria lor așteptat-au căci sfânta dreptate învins-a și candidatul nostru având majoritatea voturilor a rămas deputat. Așa s'au terminat aceasta zi de mare însemnătate pentru poporul nostru.

Cacova, 15 Maiu 1906.

Pavel Pupu, econom.

Invățătorul și rolul său social.

De ISIDOR IEȘAN.

VI.

O educațiune în sens cozmopolit, care ar aveă tendența să facă pe tinerime, așa numită «umanitară», să nu aparțină nici unei națiuni — precum se vede această degenerare în un grad de tot fatal și tot odată așa de potențat, la inteligența română din Bucovina — ci omenimei, în general, în abstract, e o minciună, e o utopie, e un testimoniu de o educațiune rea, coruptă, e un argument, că în acea generațiune lipsește o cugetare mai profundă, e o dovadă de o tâmpire totală a inimei și a simțământului adevărat, pentru fie care acela, care profesază astfel de idei rătăcite.

Prin o asemenea educațiune, fără caracter național pronunțat, nu s'ar produce în acel popor, de cât caractere omenesti bastarde. Nici o națiune cu conștiința de sine nu poate dori ca să se formeze astfel de caractere în sinul ei.

Când zicem «Român», fantazma psihologică, care trece pe dinaintea ochilor noștri, e un om al cărui semn distinctiv e «adevărul». Rău sau bun, Românul e «adevărat», e «natural». El e adevărat fără viclenie, rău — dacă e rău — fără fățerie, bun, fără slăbiciune, cu un cuvânt, mi-se pare, că atât calitățile, cât și defectele sale sunt întregi și neschilodite. El se arată precum e natural, nesticat.

El n'are o cocoasă intelectuală sau fizică, ce caută a ascunde, nu are apucăturile omului slab; lui îi lipsește acel fel de slăbiciune, care precumpenește în fenomenele vieții noastre publice sub forma linsă a culturii noastre spoite *germano-austriace*. Toate figurile acele fățarnice și rele, viclene, fără sinceritate, toate acelea, ce ascund o duplicitate de caracter incorporată sub noțiunea germană «Conventionelle Lügen», tot aceea ce e rafinism, prefăcut, fals, nu încapă în cadrul noțiunii de «Român», ele sunt dacă provin numai calitățile adoptate dela străini și anume prin contractul ce-l avem cu ei, prin influența mediului străin, în care am trăit și trăim și prin care ne-am stricat firea noastră națională.

Deci ce mediu bun de o creștere curată sublimă ar fi poporul român, ce capabil ar fi Românul pentru a deveni un popor desăvârșit și primul între toate popoare, dacă n'ar fi el atât de molipsit de străinism, dacă n'ar fi el atât de infiltrat de corupțiune, adecă de așa numită «cultura străină!»

În pretenziunea etică a popoarelor deșteptate la conștiința lor națională pentru o liberă dezvoltare și pentru a fi necunoscute ca subiecte naționale ale statului, zace esența și tot odată profunda *îndreptățire morală* a ideii de naționalitate.

Așa dară numai creșterea națională e în stare să ne păzească firea noastră curată română, e în stare să deștepte în noi caractere mari și sublimе, de cari avem atâta lipsă mai ales în inteligența noastră.

Ea, creșterea națională, dezvoaltă în noi energia și puterea voinței, care e de neapărată lipsă pentru săvârșirea acțiunilor mari și puternice, dânsa e în stare să deștepte în noi conștiința de sine și ne poate astfel apăra de înstrăinare. Așa dar numai creșterea națională ne poate salva de firea noastră rea.

CONCERTE, PETRECERI.

Manifestație românească în Gherla. Primim din Gherla invitarea de mai la vale, ca un îmbucurător semn al deșteptării vieții românești de acolo:

«Reuniunea română de cântări din Gherla» va aranja în 27 Maiu st. n. în sala cea mare a «Coroanei» din Gherla, concert împreună cu petrecere cu dans, la care cu toată onoarea invită Comitetul aranjator.

— Meșeriașii români din Budapesta aranjază, Sâmbătă, în 19 Maiu n., în sala restaurantului Plasticon (Andrássy-ut 69) concert și teatru, în favorul Reuniunii «Meseriașilor Români» din Budapesta, la care vă invită cu toată onoarea comitetul. Inceputul la 8 ore seara. Intrare liberă. Oferte benevole să primesc cu mulțumită la adresa dlui Dimitrie Birăuțiu (Budapesta VII, István-ut 11) și se vor chita în ziare. După teatru urmează dans.

— Corul vocal bisericesc gr. or. rom. din Bozoviciu, aranjază în 11/24 Maiu 1906 la Înălțarea Domnului (Hramul bisericeii), concert împreună cu teatru și joc, în grădina, eventual sala casinei române, hotelul Brancoviciu, la care cu toată stîma Vă invită comitetul.

— Elevii școlii gr. or. rom. din Leucusești, vă invită cu onoare la «petrecerea populară» ce se va aranja în onoarea II. Sale Domnului deputat Dr. George Popovici, Joi, la 11/24 Maiu a. c. (Înălțarea), în pădurea din hotarul Leucuseștilor. Comitetul. Inceputul la 2 ore d. a., iar dacă va fi timp pios se va ține în școală: seara la 8 ore. Prețul intrării după dorință.

NOUTĂȚI.

ARAD, 19 Mai 1906.

† **Ioan Răsnovanu**, avocat în Câmpina (România), fost președinte de tribunal și director de prefectură, cavalier al ordinului «Coroana României», președinte al secției Ligei, de origine din Râșnov, a încetat din viață Joi în vârstă de 63 ani. Il deplânge nu numai soția sa Maria născută Popescu, ci și numeroase rudeni atât în Ardeal, cât și în România, între alții și directorul ziarului nostru, cu care era înrudit. A fost un mare naționalist, bărbat de inimă a cărui moarte e regretată de toți câți l-au cunoscut.

Fie-i memoria eternă.

— **Rupere de nori.** În hotarul comunei Cued a fost rupere de nori la 1/14 Maiu, a plouat o ploaie grozavă încât valea ce are curs prin comună a crescut așa de mare, încât a înecat 6 vaci 16 porci. Tot aceea vale curge prin hotarul Hodis și în Bârsa se varsă în canal. În Hodis toate sămănăturile sunt nimicite cu deosebire în sesia parochială e mare paguba. În Bârsa a nimicit sămănăturile, în comună apa a intrat în casele oamenilor, și a dărâmat supraedificatele, gardurile dela case, galițele s'au înecat. Mulți din bunii mei Bârseni — ne scrie corespondentul — sunt nimiciti cu totul.

— **Arestarea unui negustor de fete.** Poliția de graniță din Predeal bănuia deja mai de mult pe agentul Efraim Iacob Weinstein, că s'ar ocupa cu negustoria de fete. Sâmbăta trecută jupânul a fost arestat tocmai când se sforță să treacă la graniță un transport mai mare de fete cu scop de a le duce la Constantinopol. Weinstein căută să le treacă una câte una. Intre fete era una de 16 ani cu numele Maria Kerekes de o frumusețe rară, fiica unui proprietar din comitatul Albei. Fata s'a crescut la niște rude ale sale în Budapesta și s'a îndemnat împreună cu o altă fată cu numele Emilia Kerekes și cu o a treia, elevă la cursul comercial, să vie la Brașov. Weinstein a fost arestat tocmai când meșterea să treacă la graniță pe una din fete. Din hârtiile găsite la dânsul s'a aflat, că alte 9 fete așteaptă

să fie transportate zilele acestea. Firește poliția de graniță va ști acum să zădărnicească acest negoț ignobil. Cercetarea împotriva lui Weinstein se face cu mare zor, căci se crede că el face parte dintr'o bandă mai mare. Agentul vindeă fetele pentru haremurile turcești și câștigă câte 20.000—25.000 cor. la una.

— **Expoziția profesorului Comșa din Sibiu.** «*Hermanstädter Zeitung*» din Sibiu scrie următoarele:

În 12 c. s'a deschis în pavilionul de ghiță, lângă «Gesellschaftshaus», o expoziție de obiecte și resp. produse ale industriei casnice române, executate cu o didăcie surprinzătoare, expoziție, care printr'o bogăție care te frapează, e foarte prețioasă atât pentru laic, cât și pentru omul de specialitate. E greu de zis, ce va admira vizitatorul în expoziția aceasta, aranjată cu ocaziunea sfințirii catedralei gr.-or. din loc, cu rară pricepere de prof. D. Comșa, mai mult: paciența și dibăcia femeilor și bărbaților, cari au produs această îngrămădire de țesături, cusături, făcute cu atâta gust mai ales la combinațiunea de culori, sau lemnăria încrestată în cele mai multe cazuri într'un mod cu adevărat artistic deși fără ajutorul vre-unui instrument mai perfecționat sau în fine ochiul atât de ager și de pricepător al d-lui Comșa. Având în vedere uriașa mulțime a obiectelor expuse (vre-o 2000 numerii) din toate părțile Transilvaniei și a Ungariei propriu zisă locuite de Români, nu ne putem opri mai pe larg la piesele singuraticе, mulțumindu-ne a recomanda cu toată căldura vizitarea acestei expoziții într'adevăr foarte interesante».

„**Chestiunea de naționalitate**“, cartea lui Eötvös, tradusă de dl Sever Bocu, a fost trimisă la o mulțime de abonenți, despre cari am crezut că o vor și răscumpăra.

De oarece sunt mulți cari nu ne-au trimis încă costul, îi rugăm pe aceasta cale să binevoiască a ni-l trimite, eventual dacă n'ar voi s'o rescumpere, să retrimite cartea fiind destul de însemnate chiar speșele de editare.

Administrația.

— **Pace.** Înainte de aceasta cu vre-o 25 de ani filia Bărăști s'a contopit în o parochie cu Vașcoul. De atunci în aceasta parochie pace n'a fost. Continue certe, continue neînțelegeri erau la ordinea zilei, dovadă, că contopirea celor două comune parochiale în una sângură, era ceva nefiresc.

Astăzi mulțumită Venerabilului Conzistor și fruntașilor din comunele parochiale amintite, pacea mult dorită s'a sălășluit între noi.

Fiecare comună parochială, dintre cele două, și-a recăpătat autonomia sa, obligându-se pe viitor a contribui în părți asemenea la susținerea bisericeii, a școlii și a personalului de lipsă. Sinodul în care s'a adus acest decis, putem zice că a fost cel dintâiu de 25 ani, dela care credincioșii de aici s'au depărtat ca frați, strângându-și mâna unul altuia. Pace! Binecuvântată e împărăția ta!

Un credincios.

— **Furtună mare.** Din Bruxela se vestește, că asupra orașului Lüttich s'a descărcat o furtună atât de grozavă, că era să-l prăpădească. Apa a crescut pe strade până la un metru și jumătate. Un părete colosal, înalt de 80 de metri s'a dărâmat. Asemenea s'a desfăcut un pod mare numit Tivoli și astfel comunicația e total întreruptă. În oraș sunt ca la trei mii de streini, cari nu pot eși afară. Oameni până acum nu s'au prăpădit. Marea e foarte viforoasă.

— **Preot suspendat.** Din Liptó-Rozsahegy se telegrafează că Párvy Sándor, episcopul din Szepes, nu numai că a absolvat pe preotul Hlinka din postul său ce-l ocupă la gimnaziu, dar fiind că a corțeșit pentru candidatul național, dr. Srobar a fost suspendat. Aceasta înșamnă adecă a-ți exercita liber drepturile tale cetățenești.

— **Tren jăfuit.** Trenul expres, ce comunică între statele Canada și Kamloops din America, Marți seara a fost oprit în loc și jăfuit. Mașinistul a observat, că mai mulți înși fac semnul de oprire cu steaguri roșii. Și crezând că sunt persoane competente a face semnele de oprire, a oprit trenul pe linia deschisă. Cât de mare i-a fost însă spaima, când hoții mascați la față s'au urcat la el, l'au silit să descațe locomotiva de celelalte vagoane și să o mâne ca la doi kilometri. În timpul acesta apoi ei s'au pus și au jăfuit posta, apoi și-au făcut urma perdută. Publicul la început n'a știut nimica. Se vede că hoții numai posta au jăfuit-o.

— **Un pretore uitat de sine.** Din Verbo se vestește ziarului «Politikai Tudositó»: Protoretorele Winkler amenințând cu deținere, l-a scos cu jandarmi din cercul său pe Iehlicska, care venise acolo să sprijinească candidatura candidatului național Dr. Iuliu Markovics. Procedura aceasta atât de infamă și-a motivat-o, zicând că «Slovacul agită».

Pentru această faptă atât de mizerabilă, cinstitul fisolgăbirău va fi tras la răspundere.

— **Refugiări.** Cu prilejul turburărilor antisemite din Rusia peste 3000 de Ruși, majoritate din ei evrei, s'au refugiat în Berlin.

Guvernul german s'a decis să-i expulzeze din cauză că sunt fără mijloace de traiu și propagă idei revoluționare și deci primejdioși siguranței publice.

— **Cursă curioasă.** Șaptesprezece biciliști Francezi s'au luat la întrecere spre a face cursa Bordeaux-Paris.

Cel care va ajunge mai întâiu va fi învingătorul și va câștiga premiul ce se oferă în fiecare an cu prilejul acestor curse.

— **Cu luntrea în jurul Americii.** După cum vestesc foile din New-York, căpitanul de marină, Gillen, vrea să facă o întreprindere îndrăzneată. Intovărășit de un singur prieten va călători cu luntrea dela New-York până la San-Francisco, cale de patrușprezece mii de klm. Luntrea e de 7 metri de lungă și de un metru și jumătate de lată. Călătoria crede, că o va face în patru luni. Cu sine duce arme și unghie, să împuște păsări și să pescuiască.

Luntrea va fi întreptată, pe unde merg corăbiile, dar nu va stă nici într'un loc.

— **În loc de munte — lac.** Din Milano se vestește: Pe insula Manilla s'a întâmplat o erupțiune vulcanică de tot curioasă. În partea de miază noapte a insulei, muntele Defula, în 5 Maiu a dispărut făcând un groaznic zgomot. Și în locul lui s'a ivit un lac frumos. Nu se știe însă câți oameni au perit din cei ce locuiau pe coastele muntelui.

— **Fiica lui Roosevelt în Ungaria.** Soția lui Longworth, fiica prezidentului Statelor Unite în 2 Iunie pleacă în călătorie spre Europa cu vaporul «St. Louis». Aici va cerceta mai întâiu Anglia și Franța și la urmă Ungaria.

— **Rectificare.** Subscrisul, dupăce fără știrea mea, observ că în mai multe rânduri vi s'au trimis știri despre chorul nostru, vin a vă cercă respectuos, ca celea publicate în nrul 77 sub titlul «Corul vocal din Chierla» să le coregeți, deoarece ce Rv. Fabian atacat în acele șire, ne este un sprijinitor material și moral, ceea-ce are și urmă în cartea de aur a corului. *Gherla*, la 11/V 1906. A. Domide, profesor prep. și dirigentele corului.

— **Mulțumită publică.** Subscrisul în numele întregului popor din comuna Moroda vin pe aceasta cale să exprim mulțumită ferbinte Magnificenței Sale Dr. Ioan Suciu, care ca deputat al nostru nu a cruțat nici o osteneală prin ceea-ce că a stat în ajutorul comunei la cumpărarea alor 456 jugere de pământ cu prețul celor 430000 de coroane, depunând chiar dânsul cauziunea de 30700 decor. din al său propriu.

Pentru această faptă măreață rog pe atotputernicul Dumnezeu ca să-i răsplătească iubitelui nostru deputat, iar noi îi urăm ca să trăiască la mulți ani spre binele și fericirea cercului său.

Moise Ghergar.

— **Hymen.** Domnișoara Veturia Boaia din Bandul de câmpie, cu domnul Ioan Hârșan, învătător în Făureni de câmpie, fidanțați. Sincere felicitări!

— **Călăuza învățătorului de I. Crișan**, învățător în Socodor, este titlul unei cărți de bun folos pentru învățătorime, apărută acum în editura tipografiei noastre.

Autorul tratează teoretic și practic, dând modele, materialul de învățământ pentru școala elementară. Cartea e bine scrisă, bine împărțită și poate servi, în adevăr, drept călăuză pentru învățătorii noștri cărora li-o recomandăm cu toată căldura.

Se poate comanda dela institutul editor «Tipografia Tribuna», Arad. Prețul 2.50 cor. plus porto 10 fileri.

— **Corectii pe hârtie calitate foarte fină** 100 bucăți cu 1 cor. 1000 bucăți 9 cor. se poate căpăta în Librăria lui *Ingusz J. și fiul* Arad.

— **Daruri de examen.** Învățătorul *Iuliu Grosorean* din Gașca a scos de curând, de sub tipar «*Dialoge*» și o serie de «*Scrieri pentru popor*». Stilul lor ușor și conținutul instructiv și edificator, precum și împrejurarea că chestiunile atinse în aceste broșuri se repoartă la actualitatea vieții poporului nostru: *ne îndeamnă să le recomandăm atențiunii P. O. D. protopresbiteri-inspectorilor școlari, organelor parohiale și învățătorimei pentru a le comanda și dintribui între elevii buni ca daruri de examen.*

Aceste broșure pot fi cetite adecă cu folos și de elevii școlii populare, și nu numai de popor, pentru care sunt de altfel scrise.

Din «*Scrieri pentru popor*» au apărut până acum șapte numere à 20 fil., plus 10 fil., porto: iar din «*Dialoge*» un exemplar face 60 fil. plus 20 fil. porto și se pot comanda la Administrațiunea tipografiei diecezane din Arad.

Redacțiunea.

— **Magazin de stofă de fabrică, Leichner și Fleischer, Pécs.** În magazinul esclusiv de stofă de fabrică se află de vânzare 3 metri stofă de lână pentru întreaga îmbrăcăminte bărbătească, dela 3'30—4'40—6'60 floreni în sus până la cea mai fină.

Pentru provincie trimitem bucuros probe *Leichner și Fleischer, Arad, Szabadság-tér 17* Telefon 475.

— **Femeile engleze**, nici odată nu folosesc al față decât «*Lapte de castravete*» ce se găsește în adevărată calitate engleză în farmacia în Balassa K., în Budapest—Erzsébetfalva. Spre influință sigură și e nesticăcios, ce deja după folosire de 2—3 ori înlătură ori-ce pete de pe față și aceleia îi dă tinereța și fineța.

Să grijim ca pe fiecare sticlă numele «*Ballassa*» să se găsească. Sticla cu 2 coroane, sapunul englez de castravet 1 cor., pudră de castravet 1'20. Se află în toate farmaciile. Prin postă se capătă din farmacia lui *Ballassa Kornel, Budapest—Erzsébetfalva.*

Se capătă în Arad la farmacia *Földes Kelemen* și la drogueria lui *Vojtek și Weisz.*

— **Wolf J.**, pantofar de ghete femeiești și bărbătești. Arad, strada *Weitzer* (palatul minoriiilor).

— Atragem atențiunea publicului cetitor asupra anunțului lui *Leel Össy J.*

— Atragem atențiunea asupra anunțului lui *Braun Gusztáv*, cel publicăm în altă parte a ziarului nostru.

— Atragem atențiunea publicului cetitor asupra anunțului *Sobotha Sándor* ce-l publicăm în altă parte a ziarului nostru.

— Atragem atențiunea on. public asupra anunțului *Singer* care-l publicăm în altă parte a ziarului.

Economie.

Arad, 18 Mai 1906.

Expozițiunea generală română din 1906.

Sibiu, 2/15 Maiu 1906.

A V I Z.

Pentru orientarea Onor. Public român din Regatul ungar, îmi iau voia a aduce la cunoștință, că Expozițiunea generală română din București se va inaugura în mod oficial la 14/27 Maiu și va rămânea deschisă până la sfârșitul lunei Oct. a. c.

Obiectele ce le-am primit până acum în scopul de a le expune în Pavilionul etnografic al Românilor din Ungaria, au fost expediate la București și se vor așeza în Pavilion până la ziua inaugurării. Acei expozați de aici din țară, cari ar dori să mai trimită obiecte pentru expozițiunea noastră, sunt rugați a le adresa direct la «Comisariatul Expozițiunii Generale în București, Gara Filaret» cu asemnarea: «pentru Pavilionul etnografic al Românilor din Regatul ungar».

Coletele ce se vor expeda sub această adresă, vor fi scutite de vamă. Cheltuelile de transport privesc pe trimițătorii. Expedițiuni nefrancate se vor refuza.

Inaugurarea la 14/27 Maiu a. c. va fi mai mult formală, deoarece o mare parte a Pavilioanelor se va termina și deschide abia în luna Iunie st. v. Din această cauză se recomandă Publicului român din țară, care dorește a vizita Expozițiunea, să amâne plecarea la București până la un termin mai îndepărtat, și anume, cu conziderare la căldura mare ce domnește în România în lunile de vară, până la August sau Septembrie a. c., când vor fi terminate toate stabilimentele Expozițiunii, se vor aranja cele mai splendide spectacole și se va aduna lumea aleasă.

Vizitatorii Expozițiunii, cari vor pleca din Ungaria la București, vor beneficia pe Căile ferate române de o reducere de 30—50% Indatăce vor fi terminate pertractările ce decurg de prezent între Comisariatul general al Expozițiunii și între Direcțiunea Căilor ferate și al căror rezultat îl vom aduce la cunoștință publică în organele presei noastre, — se vor libera din parte-mi Certificate de călătorie în virtutea cărora vizitatorii Expozițiunii vor beneficia de reducerea ce o va admite Direcțiunea Căilor ferate. Prenotări pentru aceste Certificate se vor adresa la Administrațiunea «*Revistei Economice*» în Sibiu. Taxa de prenotare este 20 fileri (în mărci postale) de persoană. Certificatele se vor trimite franco la adresele prenotare.

Trecerea frontierei române și reîntoarcerea în Ungaria se va putea face în timpul dela 1/14 Maiu până 1/14 Noembrie a. c. fără pașaport. Autoritățile ungare însă pretind dela supușii unguri la ieșirea acestora din țară un certificat de trecere. Asemenea certificat liberează vicecomiții tuturor comitatelor dela frontieră. Locurile competente au intervenit în scopul de a delătura și această piedecă și de a exoperă și trecerea liberă a vizitatorilor Expozițiunii. In caz dacă această intervențiune va avea rezultatul dorit, nu voiu întârziă a-l aduce la cunoștință publicului nostru.

Atât în vederea terminării mai târzie a instalațiunilor Expozițiunii precum și cu considerare la înlesnirile ce se vor face mai încolo cu privire la reducerea prețului biletelor de călătorie și la trecerea frontierei fără pașaport, recomând publicului nostru din nou, să amâne vizitarea Expozițiunii pentru un timp mai îndepărtat, — întrucât va fi posibil pentru lunile August și Septembrie a. c.

Dr. C. Diaconich,
delegatul Comisariatului General.

BIBLIOGRAFIE.

— *A apărut și se află de vânzare în tipografia «Lucașăruș»: «Versuri» de Elena Farago, (Fatma.) Prețul 1.50 cor. Rom. 2 lei.*

Nr. 1163/1906.

CONCURS.

Pentru asigurarea și edarea lucrărilor de zidire a casei de nou proiectată pentru fostă reșterea din Teregova se escrie licitație publică cu oferte închise ce se va ținea la oficiul de economie al comunității de avere în Caransebeș la 1 Iunie 1906.

Intreprinzătorii, cari doresc se primească executarea acestor lucrări de zidire sunt cercetați să-și susțearnă ofertele lor espuse în regulă și provăzute cu vadiul de 3000 coroane — în bani gata sau în hârtii de valoare — cel mult până la 1 Iunie 1906 la 11 ore a. a., pentrucă oferte ulterioare precum și oferte susternute pe cale telegrafică sau neprovăzute cu vadiul precis — la nici un caz nu se vor luă în conziderare.

Reflectanții în ofertele lor trebuie se introducă în mod necontestabil și precis aceea sumă respective acelea prețuri, pe lângă cari sunt gata să execute lucrările de zidire conform planului special și al specificațiunii de măsuri și spese. Tot odată trebuie să se declare, că cunosc pe deplin planul de zidire, specificațiunea de măsuri și spese, precum și condițiunile de zidire generale și speciale, cari toate sunt espuse la vedere publică în localitățile oficiului de economie.

Caransebeș, la 17 Maiu 1906.

Oficiul de economie al comunității de avere a fostului regiment confinar romano-bănățean Nr. 13.

Redactor responsabil: Sever Bocu.

Editor proprietar: George Nichin.

Un candidat de avocat

cu praxă află aplicare momentană la adv. Dr. *Cornel Iancu, Arad.*

Stabiliment de hydrotheraphie:

Wällischhof

stațiunea de tren și postă Brunn-Maria-Enzersdorp, 30 min. departe de Viena.

Aranșament modern

(pe lângă hydrotheraphie complectă, băi de soare, de aer, de acid carbonic și electric, massage, electrizare, gimnastică suedă dietetică individualizată etc.)

Prețuri moderate.

Cu prospecte și informațiuni mai detaliate stă la dispoziție direcțiunea și medicul-șef al stabilimentului:

Dr. Marius Sturza.

Alianța Măestrilor de Mobile din Arad

vis-à-vis cu ușa principală a teatrului.

Recomandă bogatul magazin de mobila cea mai modernă, lucrata exclusiv de maeștrii aradani

MARE ASORTIMENT DE PERDELE,
DIFERITE COVOARE ȘI COUVERTURI.

În scopul nostru a aduce în contact direct publicul cu maeștrii, punem la dispoziția onorabilului public

Mobila cea mai bună cu prețurile cele mai favorabile!

Cu planuri servim gratuit.

Atragem atențiunea publicului asupra magazinului nostru principal din calea Archiducelui
Iosif No. 11. pe care îl ținem numai până în 1-a August.

Protejarea onor. public o cere:

Az Aradi Butorkészítő Iparosok Szövetkezete

mint az Országos Központi Hitelszövetkezet tagja.

Splendida iluminatie seara până la ora 11.

